

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Θ. ΣΟΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (ΣΕΔΑ)

Μία άγνωστη οργάνωση (1945-1946)

1. Είναι γνωστό ότι ο έλληνισμός της Αιγύπτου κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, έξεδήλωσε άμεριστη την συμπαράστασή του προς τον αγωνιζόμενο λαό με κάθε τρόπο. Αυτό το πατριωτικό ενδιαφέρον συνεχίστηκε επίσης και κατά την περίοδο που ακολούθησε, κυρίως προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της πατρίδας από τις τεράστιες, ανυπολόγιστες ζημιές που της έπεσώρευσε ή Κατοχή.

2. Μία μορφή ενδιαφέροντος ήταν ή ίδρυση του Συνδέσμου Έλλήνων Δημοκρατικών Αιγύπτου (στο έξης ΣΕΔΑ)¹ με έδρα τὸ Κάιρο, τὸ 1945. Ήταν ή εποχή ίσως πρόσφορη για ανάληψη μίας τέτοιας πρωτοβουλίας, όταν μάλιστα ή συντριβή ναζισμού και φασισμού επαγγελλόταν την δημοκρατική ιδεολογία και την παγκόσμια ειρήνη. Έτσι κατά την ιδρυτική συνέλευση της 11 Νοεμβρίου 1945 ψηφίσθηκε ένα αρκετά ενδιαφέρον καταστατικό, όπου στο τρίτο άρθρο² του διαβάζουμε:

‘Ο ΣΕΔΑ αποβλέπει εἰς τὴν πραγματοποίησιν στὴν Πατρίδα μας τῶν σκοπῶν τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας, γιὰ τὴν ὁποία ἀγωνίστηκε καὶ ἀγωνίζεται τὸ Ἔθνος μας αἰῶνες καὶ πού ἀγωνίσθηκαν ἀκόμη τὰ Ἐνωμένα Ἔθνη στὸν τελευταῖο Μεγάλο τραγικὸ Πόλεμο, ὅπως τὸ διακήρυξαν ἐπίσημα οἱ ἀρχηγοὶ των στὸ Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ³.

Γίνεται μάλιστα στὸ γραπτὸ κείμενο τοῦ καταστατικοῦ ἀναφορὰ στὸ Χάρτη καὶ τὰ ἄρθρα του, ὅπου προβλεπόταν νὰ μὴ ἐπιδιωχθεῖ καμιά κατάκτηση ἐδαφικὴ ἢ ἄλλη, νὰ εἶναι ἀπαραίτητο τὸ δικαίωμα κάθε λαοῦ νὰ

1. Τὰ στοιχεῖα πού χρησιμοποίησα εἶναι εἰλημμένα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο Γιάννη Λαχωβάρη, ὅπου βρίσκεται καὶ μέρος τοῦ ἀρχείου τοῦ ΣΕΔΑ. Ἡ προσωρινή ἐδρα τοῦ ΣΕΔΑ ἦταν στὸ δικηγορικὸ γραφεῖο τοῦ Λαχωβάρη στὸ Κάιρο. Τὸ ἀρχεῖο Λαχωβάρη εἶναι κατατεθειμένο στὴν ‘Εταιρεία Ἑλληνικοῦ Λογοτεχνικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου (στὸ έξης ΕΛΙΑ) στὴν Ἀθήνα.

Γιὰ τὸ Λαχωβάρη βλ. Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες ἀπὸ τὴ δράση τοῦ ἀριστεροῦ κινήματος τοῦ Αἰγυπτιώτη Ἑλληνισμοῦ*, Ἀθήνα 1993, σσ. 66 κ.έξ.

2. Καταστατικό, ἐκδ. 1945 (ψηφίσθηκε στὴν ιδρυτικὴ συνέλευση τοῦ σωματείου τῆς 11.11.1945), ἄρθρο 3.

3. Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν «Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ» τῆς 29.9.1941, δημοσιευμένο στὸ καταστατικό τοῦ ΣΕΔΑ, ἄρθρα 1, 3, 5, 6.

ἐκλέγει τὴ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος πού ὁ «ἴδιος στέργει», νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ συνεργασία τῶν λαῶν, ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος καὶ οἱ κοινωνικὲς ἐξασφαλίσεις, τέλος δέ, ἀφοῦ συντριβεῖ ἡ ναζιστικὴ τυραννία, νὰ ἐπιδιωχθεῖ εἰρήνη, ἀσφάλεια διαβίωσης καὶ λυτρωμὸς ἀπὸ τὸ φόβο τῆς βίας καὶ τῆς δυστυχίας.

Στὸ ἄρθρο 4 τοῦ καταστατικοῦ διαβάζομε ὅτι ὁ ΣΕΔΑ «παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας» καὶ «... μὲ κάθε νόμιμο μέσο προβαίνει στὴ διαφώτιση τῆς κοινῆς γνώμης».

Ἡ ἰδρυτικὴ συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 17.11.1945 ἀποφασίζει νὰ συγκροτηθεῖ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ πού ἀποτελέσθηκε τελικὰ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν τοπικῶν τμημάτων, τῶν διαφόρων δηλαδὴ Ἑλληνικῶν παροικιῶν στὶς πόλεις τῆς Αἰγύπτου. Τόπος συνεδριάσεων προτείνεται ἀπὸ τὸν Γιάννη Λαχωβάρη, ἰθύνοντα νοῦ τοῦ Συνδέσμου, Καῖρινό δικηγόρο, ἡ Ἀλεξάνδρεια πού ἔχει καὶ τὸν μεγαλύτερο «ὄγκο λαοῦ», ἐννοώντας τὸν ἑλληνικὸ πληθυσμό⁴.

Στὶς 30 Νοεμβρίου 1945 δημοσιεύεται⁵ στὸν ἑλληνικὸ παροικιακὸ Τύπο τῆς Αἰγύπτου μία «ἐκκλήση», κείμενο δηλαδὴ τῆς 27.11.1945 τοῦ ΣΕΔΑ, μὲ ταχυδρομικὴ διεύθυνση: 7 ὁδὸς Malika Farida, Κάιρο, καὶ ὑπογραφή τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου πού γνωρίζομε ὅτι ἔχει, προσωρινά, πρόεδρο τὸν Παρίση Μπελλένη καὶ γραμματέα τὸν Θέμη Ματσάκη. Πρόκειται γιὰ δύο παράγοντες τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου τῆς ἐποχῆς, προοδευτικῶν φρονημάτων καὶ δημοκρατικῶν. Ὁ Παρίσης Μπελλένης εἶναι ὁ γνωστὸς πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καΐρου, ἐπιχειρηματίας μεγάλου βεληνεκοῦς⁶. Ὁ Θέμης Ματσάκης⁷ εἶναι ὁ γνωστὸς φαρμακοποιὸς καὶ διευθυντὴς φαρμακεμπορικοῦ οἴκου τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἐκκλήση-διακήρυξη ἔχει ὡς ἐξῆς:

4. Γιάννης Λαχωβάρης πρὸς Ἰ. Παπαδόπουλο, Κάιρο 20.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

5. Ἐφημ. «Κῆρυξ», Κάιρο 30.11.1945.

6. Μ. Γιαλουράκης, *Ἡ Αἴγυπτος τῶν Ἑλλήνων*, Ἀθήνα 1967, σσ. 322, 326, 429, 430, Ἀθ. Πολίτης, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Νεωτέρα Αἴγυπτος*, τ. Β', Ἀλεξάνδρεια - Ἀθήνα 1930, σσ. 58-61, Τάσος Παλαιολόγος, *Ὁ Αἰγυπτιώτης Ἑλληνισμὸς. Ἱστορία καὶ δράσις, 753 π.Χ. - 1953*, τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230 (χρήσιμο βοήθημα γιὰ τὴν ἱστορία τῆς οἰκονομίας τῆς Αἰγύπτου στὰ χέρια τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων), τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 143-144.

7. Εὐγενία Παλαιολόγου Πετρώνδα, *Λωτοὶ τοῦ πάθους, χρονικό*, Λευκωσία 1991, σ. 172, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 56, 61, 159. Πρὸβλ. Θ. Ματσάκης, *Τὸ δῖλημμα τοῦ Αἰγυπτιώτη Ἑλληνισμοῦ*, Ἀλεξάνδρεια 1961.

Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ συντριβὴ τοῦ φασιστικοῦ Ἀξονα πάνω στο βράχο τοῦ συνασπισμοῦ τῶν Δημοκρατικῶν λαῶν, ἐνωμένων κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς ἐλευθερίας, εἶναι μέσα στὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ ἓνας σταθμὸς ποὺ ξεπερνᾷ ἴσως σὲ σπουδαιότητα, κάθε ἄλλη ἱστορικὴ καμπὴ τῶν τελευταίων αἰώνων. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς, παρ' ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ φασιστικὰ ἐμπόδια, συνεχίζοντας μακραίωνη παράδοση ἀγώνων ἐνάντια στὴ βία, ἐπρωτοστάτησε καὶ σ' αὐτὸ τὸν τελευταῖο ἀγώνα στὸ πλευρὸ τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν δίνοντας τὴν πρώτη ἐπιτυχία στὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ τὴν πρώτη ἐλπίδα τῆς τελικῆς νίκης μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἥρωικῆς Ἀντίστασής του ἐπὶ τέσσερα σκληρὰ χρόνια ἀνίσης πάλης.

Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν πάνω στὴν ὑλικὴ βία πληρώθηκε μὲ ποταμοὺς αἵματος καὶ μὲ τὴν ἀνείπωτη δυστυχία ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Φρικτὲς πληγὲς τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ θὰ εἶναι ἀνοιχτὲς γιὰ πολλὰ ἀκόμη χρόνια.

Ἦταν ἄραγε ἀναπόφευκτες οἱ δυσβάσταχτες αὐτὲς θυσίες; Ὁχι ἀσφαλῶς ὄχι.

Ἀφοῦ τὰ Ἑνωμένα Δημοκρατικὰ Ἐθνη ἐνίκησαν, παρ' ὅλο ποὺ εἶχαν καταληφθεῖ ἀπαράσκευα, πόσο εὐκολώτερο θὰ ἦταν νὰ προληφθεῖ τὸ ἀνήκουστο κακὸ ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους λαοὺς ἂν ἀγρυπνοῦσαν.

Ἀλλὰ οἱ λαοί, τὰ κράτη δὲν εἶναι παρὰ συγκροτήματα ἀτόμων. Καὶ ἐπομένως τὴν εὐθύνη τῆς ἐγκληματικῆς ἀμέλειας τὴν φέρουμε ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Τὴν φέρει κάθε ἓνας ποὺ θεωρεῖ τὴν ἐλευθερίαν τὸ πολυτιμότερο ἀγαθό.

Ἄν ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι εἶχαν κατακάθαρη τὴ συνείδηση τοῦ κινδύνου, οὔτε ὁ φασισμὸς οὔτε ὁ ναζισμὸς οὔτε ἡ ἐλληνικὴ τραγικὴ παρωδία τῶν θὰ μποροῦσαν ποτὲ νὰ κάμουν θεμέλια. Ἄν θεμελίωσαν καὶ θέριεψαν εἶναι γιὰ τὸν οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι δὲν εἶχαν ἀγρυπνήσει ὅταν ἦταν ἀκόμη καιρὸς.

Τὸ πάθημα αὐτὸ τῆς ἀνθρωπότητας θὰ τῆς γίνῃ μάθημα;

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ΝΑΙ.

Καὶ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ποὺ πρωτοστάτησε στὴ νίκη τοῦ πολέμου, καλεῖται νὰ πρωτοστατήσει καὶ στὴν ἐπιδίωξη τῆς νίκης τῆς Εἰρήνης.

Ἡ νίκη τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν εἶναι ἡ νίκη τῆς δημοκρατικῆς ἰδεολογίας. Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ κατοχυρωθεῖ οὔτε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εὕρῃ τὴν ποθητὴ ἡρεμία μέσα εἰς τὴν ὁμαλότητα τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας παρὰ μόνο ὅταν, σ' ὅλες τὶς χῶρες θὰ ἔχουν ξεροζιωθεῖ καὶ τὰ τελευταῖα ἵχνη τῆς φασιστικῆς νοοτροπίας.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ κτυπηθοῦν ἀμείλικτα μὲ τὰ ὄπλα τῆς λογικῆς ὅλες οἱ χρεωκοπημένες ἀπάτες καὶ αὐταπάτες ποὺ ἐπάνω τους βασίσθηκε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ στηρίζεται ἡ ἀντίδραση.

Γιὰ νὰ κερδηθεῖ ἡ δημοκρατικὴ Εἰρήνη, ὅπως ἐκερδήθηκε ὁ δημοκρατικὸς πόλεμος, ἀπαιτεῖται διαρκὴς ἐπαγρύπνηση, ἀκούραστη διακήρυξις τῆς δημοκρατικῆς ἀλήθειας, τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου μέσα στὴ σύγχρονη κοινωνία.

Νὰ ὁ σκοπὸς τοῦ ΣΕΔΑ, ὅπως καθαρὰ διατυπώνεται μέσα εἰς τὸ καταστατικὸ του. Ὁ ΣΕΔΑ ἀποβλέπει εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς πατρίδας μας, τῶν σκοπῶν τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας. Καὶ γιὰ νὰ συμβάλλει στὴν ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ: Διαδίδει ἀνάμεσα εἰς τοὺς συμπατριῶτες μας τὴν ἔννοια καὶ τὴν σημασία τῆς δημοκρατίας, παρακολουθεῖ, κρίνει καὶ ἐλέγχει τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας, χρησιμοποιεῖ κάθε νόμιμο μέσο πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ καταπολέμησην κάθε ψευτιᾶς καὶ κάθε παραπλάνησης τοῦ λαοῦ.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ὁ ΣΕΔΑ καλεῖ τοὺς δημοκρατικοὺς Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου νὰ κάμουν τὸ καθῆκον τους.

Σύνδεσμος Ἑλλήνων Δημοκρατικῶν Αἰγύπτου (ΣΕΔΑ)

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

3. Οἱ πρῶτες τυπικὲς – καὶ συγχρόνως οὐσιαστικὲς – ἐνέργειες τοῦ ΣΕΔΑ ἀφοροῦσαν στὴν ἀποστολὴ διαφόρων τηλεγραφημάτων ποὺ ὅπωςδήποτε χαρακτήριζαν τὴν ἰδεολογία του.

Πρόκειται γιὰ τὰ ἑξῆς:

α. Τηλεγράφημα⁸ τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 23.11.1945 πρὸς τὸν Θεμ. Σοφούλη, πρωθυπουργὸ τότε τῆς Ἑλλάδας.

β. Τηλεγράφημα⁹ τῆς 15.3.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν στρατηγὸ Ὁθωναῖο, ἐπίτιμο πρόεδρο δημοκρατικῶν συλλόγων στὴν Ἀθήνα, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Συνεδρίου ἐκεῖ. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ἓνα μακροσκελέστατο κείμενο¹⁰ ἐπρόκειτο νὰ σταλεῖ στὸ ἴδιο ὄργανο, γιὰ τὸ ὁποῖο κείμενο εἶχε ἀντίρρηση ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ Ἀλεξανδρείας Γ. Ροῦσος, διακεκριμένος νομικὸς στὴν Αἴγυπτο καὶ γνωστὸ ὅτι διετέλεσε

8. Π. Μπελλένης πρὸς Θ. Σοφούλη, Κάιρο 23.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, σσ. 1,2, καὶ «Ἑσωτερικὸν Δελτίον διὰ τὰ μέλη», ΣΕΔΑ, ἀρ. 1, Κάιρον 25.3.1946, στὸ ἴδιο ἀρχεῖο.

9. Π. Μπελλένης πρὸς Ὁθωναῖο, Κάιρο 15.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

10. Γ. Ροῦσος πρὸς Π. Μπελλένη, Ἀλεξάνδρεια 19.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

πρεσβευτῆς στήν Οὐάσιγκτον, ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς ἐλληνικῆς κυβέρνησης στήν Αἴγυπτο. Ἡ ἀντίρρηση συνίστατο στὸ γεγονὸς ὅτι: δὲν ἔχει εἰσέτι κατανοηθεῖ ὅτι ὑφίσταται διαφορὰ μεταξὺ τῶν δημοκρατικῶν πεποιθήσεων ἐκάστου ἡμῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν μας δοξασιῶν, ὥστε νὰ ἀρνούμεθα τὴν δημοκρατικότητα εἰς πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα διαφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὰς κομματικὰς δοξασίας. Ἐκρίναμεν ὡς ἐκ τούτου φρόνιμον νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς θέλουν διαγραφῇ καὶ θὰ ἐπιτρέψουν τὸν καθορισμὸν τῆς κατατάξεως κατ' ἀρχὴν τῶν διαφόρων παραγόντων, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ὁμοφωνίαν ἢ ὁποῖα θὰ ἐπιτρέψῃ ἀπόδοσιν ἀποτελεσμάτων ὑπὲρ ἐντονότερου δημοκρατικοῦ ἀγῶνος.

Τὰ γεγονότα ποὺ ἀναφέρονται πιὸ πάνω εἶναι οἱ ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς 31 Μαρτίου 1946 ποὺ ἔδωσαν νίκη στὶς συντηρητικὲς πολιτικὲς δυνάμεις, ἐνῶ οἱ ἀριστεροὶ ἀπέσχον, ὡς γνωστό¹¹.

γ. Τηλεγράφημα¹² τῆς 24.3.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν Compton Mackenzie, πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου γιὰ τὴ Δημοκρατικὴ Ἑλλάδα στὸ Λονδίνο ὅπου τὸ θέμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946.

Τὸ Τμῆμα Ἀλεξανδρείας δὲν λαμβάνει ἐγκαίρως γνώση τοῦ κειμένου, γιατί ἔπρεπε νὰ σταλεῖ ἐσπευσμένα τὸ τηλεγράφημα καὶ δὲν ὑπῆρχε χρόνος ἐπαρκῆς γιὰ ἐνημέρωση¹³.

δ. Τηλεγράφημα¹⁴ τῆς 3.2.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν Paul Henri Spaak, πρόεδρο τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν. Ἐνα ἐκτενὲς κείμενο, ὅπου ἐκφράζεται ἡ ἀγωνία τοῦ ΣΕΔΑ γιὰ τὴν παρουσία ξένων στρατευμάτων στήν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἐκκλήση νὰ διασφαλισθοῦν ἀπὸ τὸ συμβούλιο Ἀσφαλείας τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

ε. Ψήφισμα¹⁵ τῆς 14.4.1946, ὅπου γίνεται ἐκκλήση τοῦ ΣΕΔΑ «στοὺς

11. Φ. Γρηγοριάδης, *Ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου 1945-1949 (τὸ δεύτερο ἀντάρτικο)*, Ἀθήνα χ.χρονολ., σσ. 443 κ.ἐξ. καὶ 670 κ.ἐξ., Σ. Γρηγοριάδης, *Δεκέμβρης-Ἐμφύλιος 1944-1949, Συνοπτικὴ Ἱστορία*, Ἀθήνα 1984, σσ. 218, 219, 232-233, Κώστας Διγκαβῆς, *Οἱ ἐκλογές στήν Ἑλλάδα 1844-1985*, Ἀθήνα 1986, σσ. 19-20.

12. P. Bellenis πρὸς Compton Mackenzie, Κάιρο 24.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 2-3 καὶ «Ἑσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., στὸ ἴδιο Ἀρχεῖο.

13. Τμῆμα Ἀλεξανδρείας (ΣΕΔΑ) πρὸς «Προσωρινὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ΣΕΔΑ», χωρὶς ἄλλα στοιχεῖα, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

14. Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 3-4 καὶ «Ἑσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. (ΣΕΔΑ).

15. Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

ἐλεύθερους συνανθρώπους νὰ συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του». Τὸ κείμενο ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΣΕΔΑ συγκροτηθεῖσα εἰς τὸ Κάϊρον σήμερα Κυριακὴν 14 Ἀπριλίου 1946, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι Ἕλληνες καὶ κατὰ πρῶτον αὐτὸς ὁ τέως πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Θεμ. Σοφούλης, εἶχαν κηρύξει ἐπανειλημμένως ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα συνθήκαι ἀπέκλειον τὴν δυνατότητα γνησίων ἐκλογῶν, ὅτι μολαταῦτα ὑπὸ τὴν ξενικὴν πίεσιν ἐπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δῆθεν ἐκλογαὶ τὴν 31 Μαρτίου 1946 παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅτι οὕτω ἐδημιουργήθη ἐσκεμμένως κατάστασις ἀντιδημοκρατικὴ μὲ φανεράν καταπάτησιν θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀντιλαϊκὴ κατάστασις δημιουργεῖ νέον ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς πολυβασανισθείσης πατρίδος μας καὶ ἐγκυμονεῖ τραγικοὺς κινδύνους διὰ τὸν λαόν μας.

Συμμερίζεται ὀλοψύχως τὸν ἀγῶνα τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος ὅστις συνεχίζεται.

Ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς ὅλους τοὺς ἐλεύθερους συνανθρώπους μας ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὕρισκονται ὅπως συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο θὰ διαβιβασθῇ τηλεγραφικῶς:

- α. Πρὸς Πανδημοκρατικὴν Ὁμοσπονδίαν Ἑλλάδος
- β. Πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ Σύνδεσμον διὰ τὴν Δημοκρατίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα
- γ. Πρὸς τὸ Ἑλληνοαμερικανικὸν Συμβούλιον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν
- δ. Πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Σύνδεσμον Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου
- ε. Πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἑλληνικὴν Δημοκρατικὴν Ὁργάνωσιν
- στ. Πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ ἐν Οὐάσιγκτον Συνδέσμου ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων.

Ἐνδιαφέρον ἀσφαλῶς ἔχουν οἱ ἀπόψεις τοῦ ΣΕΔΑ, τουλάχιστον τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν του, γιὰ τὶς ἐκλογές τῆς 31.3.1946 στὴν Ἑλλάδα.

Σὲ γραπτὸ κείμενο ἀναφέρονται ρητὰ τὰ ἑξῆς¹⁶:

- α. Σκοπὸς τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946 στάθηκε ἡ διὰ παντὸς μέσου νοθεΐα τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας καὶ κατὰ συνέπεια ἡ ἄνοδος τῆς μοναρχικῆς δεξιᾶς στὴν ἐξουσία.

16. Σημείωμα II, «ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν», Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

β. Ἱστορικό γεγονός εἶναι ἡ συγκρότηση τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Μετώπου στήν Ἑλλάδα πού ἀποφάσισε μέ τήν προεδρία τοῦ στρατηγοῦ Ὁθωναίου τήν ἀποχή ἀπό τίς πιό πάνω ἐκλογές.

γ. Ἐπαινεῖ ὁ ΣΕΔΑ τήν προσχώρηση στήν ιδέα τῆς ἀποχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν Ἰ. Σοφιανόπουλου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Προοδευτικῶν Γ. Καφαντάρη, τοῦ Ἐ. Τσουδεροῦ, τοῦ Γ. Καρτάλη καί ἄλλων.

Φυσικά οἱ συνελεύσεις τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια τάχθηκαν κατὰ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν καί διακήρυξαν ὅτι θά συμβάλουν στήν ἀνασυγκρότηση τῆς πατρίδας μέσα ἀπό τόν δημοκρατικό ἀγῶνα. Ἐξάλλου ὁ ΣΕΔΑ δίνει στή δημοσιότητα δικό του φυλλάδιο (Ἰούνιος 1946), ὅπου διατυπώνει τίς ἀπόψεις τῶν μελῶν του ἐναντίον τῆς ἐκθεσης τῶν ξένων παρατηρητῶν H. Grady, R. Wild, Arnault Laparat πού παρουσίασαν μετά τίς ἐκλογές τὰ συμπεράσματά τους, μέ κύριο ἐπιχείρημα ὅτι στήν μεταπολεμική Εὐρώπη ἔγιναν ὡς τότε ἐκλογές στήν Ἀγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Γιουγκοσλαβία, Ἀλβανία, Βουλγαρία, Οὐγγαρία, Αὐστρία, Τσεχοσλοβακία, Φινλανδία, Νορβηγία καί Δανία, ἐλεύθερα καί χωρίς παρατηρητές, ἐνῶ στήν Ἑλλάδα συνέβη τὸ ἀντίθετο¹⁷.

4. Τὸ πολιτικό ἐνδιαφέρον τοῦ ΣΕΔΑ ἀπευθύνεται καί πρὸς τὸν αἰγυπτιακὸ λαό. Στις 15.3.1946, ἐπέτειο τοῦ τότε αἰγυπτιακοῦ συντάγματος, ὅλα τὰ τμήματα τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου συγκρότησαν συνέδριο στό Κάιρο, ὅπου ὁμόφωνα ἐγκρίθηκε τὸ πιό κάτω ψήφισμα:

Κατανοοῦντες βαθύτατα τὸν ἱερόν ἀγῶνα τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας του, ὀλοψύχως τοῦ συμμερίζονται. Εὐχονται τήν ταχίστην πραγματοποίησιν δικαίων πόθων του. Ἀναθέτουν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου κ. Π. Μπελλένην ὅπως ἐπιδώσει τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς τοὺς κκ. Πρόεδρον τῆς Γερουσίας καί Πρόεδρον τῆς Βουλῆς (τῆς Αἰγύπτου)¹⁸.

Δυστυχῶς ὅμως ὑπάρχει καί ἡ ἄλλη ὄψη στίς σχέσεις τοῦ ΣΕΔΑ μέ τίς αἰγυπτιακὲς ἀρχές, καί δὴ τίς ἀστυνομικέες. Κατὰ τήν συνέλευση τῶν μελῶν τῆς 14.4.1946, καί στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια, ἡ αἰγυπτιακὴ ἀστυνομία παρενέβη, προφανῶς μέ βία, παραβιάζοντας τὸ ἄσυλο, προκλητικά, παρισταμένη στήν συζήτηση.

Γιὰ τήν ἐνέργεια αὐτὴ ὁ ΣΕΔΑ διαμαρτύρεται¹⁹ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων πού παρενόμησαν μέ τήν ἐπέμβασή τους, ἀλλὰ καί πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου.

17. Φυλλάδιο μέ τίτλο «Αἰδῶς Ἀργεῖοι», μία ἀντέκθεση γιὰ τοὺς ξένους «Παρατηρητάς», ἐκδ. ΣΕΔΑ, Ἰούνιος 1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

18. Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 5-6, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

19. ΣΕΔΑ πρὸς Πρόεδρο Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ, Κάιρο 20.4.1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

Με άφορμή αυτή την πιο πάνω συγκέντρωση και γενικότερα την παρουσία του ΣΕΔΑ, ή συντηρητική παροικιακή έφημερίδα «'Ανατολή» δημοσιεύει στο φύλλο της 24.5.1946²⁰ άρθρο με τίτλο: Προσοχή - Προσοχή - Προσοχή. Κίνδυνος ύποβόσκων, με ύπογραφή «Κώστας Συριανός». Με την γνωστή θέση της, ή έφημερίδα που εκπροσωπεί εξάλλου την πλειοψηφία των Έλλήνων παροίκων της Αιγύπτου, παρατηρεί ότι ή «ΔΕΕΑ, Δημοκρατική Ένωσις Έλλήνων Αιγύπτου», και όχι ΣΕΔΑ, όπως ήταν ό πραγματικός τίτλος του σωματείου, «είναι ή δευτέρα έκδοσις του άδόξως τελευτήσαντος ΕΑΣ»²¹. Στη συνέχεια επιτίθεται με δριμύτητα κατά της ήγεσίας του σωματείου που συνεδριάζει έν «κρυπτῶ και παραβύστῳ στο γνωστό λημέρι της όδοϋ Μάλικα Φαρίντα (Κάιρο)» και φρονεί ότι ή δράση του δέν περιορίζεται σε συμβούλια και «κωμικά τηλεγραφήματα, αλλά έπεκτείνεται στην μύηση και κατήχηση νεαρῶν άμφοτέρων των φύλλων». Το άρθρο συνιστά νά αντιδράσουν οί πάροικοι σε έκδηλώσεις αυτού του πιο πάνω χαρακτήρα, όταν μάλιστα ή δράση έπεκτείνεται διά της κατάληψης και διείσδυσης στα διοικητικά συμβούλια των κοινοτήτων, συλλόγων, λεσχῶν κλπ. Έπιρρίπτεται τέλος ή ευθύνη στην άνεκτικότητα των έλληνικῶν διπλωματικῶν αρχῶν στην Αίγυπτο.

Οί σχέσεις του ΣΕΔΑ με τις αιγυπτιακές αρχές έρχονται τελικά νά διαταραχθούν τόσο πολύ, ώστε στις 11.7.1946 συλλαμβάνονται και κρατοϋνται κάποια μέλη της Έπιτροπής του τμήματος της 'Αλεξανδρείας, οί: Γ. 'Αβέρωφ, 'Α. 'Αγγελόπουλος, Ν. Βαλεντής, Ν. Γιαμώδης, 'Ε. Καλοχριστιανάκης και Ν. Χατζηκώστας. Αυτή ή ένέργεια θεωρείται και ή τελική πράξη²² στη ζωή του ΣΕΔΑ που έτσι διαλύεται.

20. Έφημ. «'Ανατολή», 'Αλεξάνδρεια 24.5.1946, σσ. 1, 4.

21. Έφημ. «'Ανατολή», ό.π., 24.5.1946, σ. 1. 'Ο ΕΑΣ ('Εθνικός 'Απελευθερωτικός Σύνδεσμος) ιδρύθηκε με σκοπό την διάδοση των θέσεων του ΕΑΜ στην Αίγυπτο. Βλ. σχετικά 'Αλ. Κιτροέφ, «'Η έλληνική παροικία στην Αίγυπτο και ό Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. 'Η περίπτωση του 'Εθνικού 'Απελευθερωτικού Συνδέσμου», *Μνήμων*, τ. 9 (1984), σσ. 1 κ.έξ., όπου και ή βιβλιογραφία.

22. Ν. 'Αστεριάδης προς Πρόεδρον και μέλη Διοικητικού Συμβουλίου ΣΕΔΑ, 'Αλεξάνδρεια 16.7.1946, 'Αρχείο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.